

Arnold van Rijsewijk inventariseert voor de Stichting RAVON. Hij schrijft rapporten over het voorkomen van reptielen, amfibieën en vissen. Maar zijn veldwerk inspireert hem tegelijk tot het schrijven van complete boeken over de levendbarende hagedis, rugstreeppad en gladde slang.

Soort van de maand in mei

Rugstreeppad is pionier

"Instinctief drukt hij zich plat. De schim landt plotseling een paar meter voor hem met een plof op de grond. Er klinkt een schrill gepiep. Het gaat door merg en been. Hij ziet hoe de grote, bleke vogel een muis gegrepen heeft. ... De uil opent zijn haakvormige snavel en dan klinkt het: ssssssj-jrrr. De vogel draait zijn kop weer terug, zakt een beetje door zijn knieën, zet zich af en vliegt met de dode muis klemvast in zijn klauwen op. Na enkele onhoorbare vleugelslagen is hij in de duisternis verdwenen. De jonge rugstreeppad wacht niet of de uil nog terug komt. Of uilen rugstreeppadden lusten weet hij niet en hij wil het ook niet weten. Hij rent snel verder en verstopt zich in een diepe voor. Voor de zekerheid zal hij voortaan, als hij het geluid van een kerkuil hoort, maken dat hij wegkomt." Arnold van Rijsewijk biedt in zijn boek *Een rugstreeppad in de polder* een ecologisch verantwoord verhaal over een jonge rugstreeppad, die in de Noordoostpolder op een bouwterrein belandt. Tijdens zijn inventarisatiewerk verzamelde hij zoveel informatie over de leefwijze van het dier dat hij daar gemakkelijk een boek mee kon vullen. Hij krijgt enthousiaste reacties, juist van mensen die gespeend zijn van natuurkennis: "In zo'n boek gaat een dier echt voor je leven."

BIJZONDERE PIONIER

"Mijn eerste boek ging over de levendbarende hagedis. Het lag voor de hand om voor mijn tweede boek een amfibie te kiezen. Ik koos voor de rugstreeppad, omdat hij zo bijzonder is, zo anders dan de andere amfibieën."

Arnold van Rijsewijk benadrukt dat de rugstreeppad een duidelijke voorkeur heeft voor dynamische milieus: "Dit dier wijkt in de keuze van het leefgebied af van de meeste andere inheemse amfibieën en reptielen. Hij zit niet alleen in open polders, uiterwaarden en duingebieden, je kunt hem ook op bouwlocaties gaan zoeken. Hij is

een echte pionier, die in het dichtbevolkte Nederland handig gebruikmaakt van menselijke ingrepen en activiteiten."

"In de Noordoostpolder troffen we de rugstreeppad vaak aan op bedrijven waar bollen en knollen worden gewassen. Daar zijn spoelbakken en zanddepots aanwezig, ideaal voor de rugstreeppad. De pad is vooral actief in de schemering en 's nachts. Overdag verbijgt hij zich in de bodem. Hij 'overdaagt' door zich in te graven in zandbergen."

ZANDTRANSPORT

Rugstreeppadden kunnen plotseling opduiken op nieuwe plekken, tientallen kilometers verwijderd van de bekende locaties. Arnold van Rijsewijk vermoedt dat de dieren onbedoeld met zandtransporten worden verplaatst: "De rugstreeppad is een gravende soort. Als in het leefgebied zand aanwezig is, zullen ze dit gebruiken om zich in te graven. Als dit zand wordt afgegraven voor de bouw van wegen, huizen en bedrijven, kan het zijn dat rugstreeppadden worden meegenomen. We hebben twee gedocumenteerde waarnemingen. We hebben ooit een geplet exemplaar gevonden in net gestorte grond en een waarnemer meldde dat er drie exemplaren springlevend te voorschijn kwamen uit een berg aangevoerd zand."

OVERWINTERINGSPLEKKEN

Van Rijsewijk is nieuwsgierig naar de allereerste meldingen: "Eigenlijk zijn we zeer benieuwd naar de overwinteringsplekken van rugstreeppadden. We weten dat ze wel eens in muizenholletjes wegkruipen, maar we hebben geen idee waar de meeste dieren 's winters bivakkeren. Kruipen ze dan weg op boerenerven, in bedrijfsgebouwen of in kassen? Wellicht is het mogelijk om dat te achterhalen als we extreem vroege waarnemingen krijgen."

Arnold van Rijsewijk roept iedereen op om niet alleen in april en mei naar rugstreeppadden te kijken en te luisteren: "Er zijn aanwijzingen dat je in een populatie drie

PORTRET VAN DE RUGSTREEPPAD

(*Bufo calamita*)

Herkenning

De rugstreeppad heeft als enige pad midden op de rug een dunne, gele lengtestreep. Van medio april tot eind mei kun je de mannetjes aan het begin van de nacht luid horen roepen. De ratelende roep draagt ver; een koortje van tien padden hoor je op een kilometer afstand.

Een filmpje van een roepend mannetje is te vinden op de website www.soortvandemaand.nl

Biotoop

De rugstreeppad is een pioniersoort die voorkomt in dynamische milieus, met name in de duinen, het rivierengebied, groeves, vennen en polders. De voortplanting vindt plaats in duinmeertjes, zandwinplassen, zwak gebufferde vennen en geschoonde sloten. Buiten de voortplantingstijd leven de volwassen dieren op het land, doorgaans op plaatsen waar ze zich in zand kunnen ingraven, maar ze kruipen ook weg in bestaande (muizen)holletjes of onder planken, takken of stenen.

Verspreiding

De rugstreeppad wordt in bijna alle Nederlandse provincies gevonden, maar nog niet in Groningen. Het zwaartepunt van zijn verspreiding ligt in West- en Midden-Nederland, langs de grote rivieren en plaatselijk op de hogere zandgronden. Een verspreidingskaartje is te vinden op de website van de Stichting RAVON (www.ravon.nl), die alle inheemse amfibieën, reptielen en zoetwatervissen behandelt.

De rugstreeppad is te herkennen aan de dunne gele lengtestreep op de rug. FOTO: PAUL VAN HOOF / FOTO: ARNOLD VAN RIJSEWIJK

groepen hebt met verschillende voortplantingsperiodes. Zelfs in juli en augustus kun je roepende rugstreeppadden aantreffen en ook later in het jaar eisnoeren en larven. Veel amfibieënwaarnemers kijken rond in de periode van maart tot en met juni; dan houden ze er mee op. Maar het seizoen van de rugstreeppad is dan nog lang niet voorbij."

Het boek van Arnold van Rijsewijk is te bestellen bij de Stichting RAVON. De gegevens zijn te vinden in recensie op pagina 53.